

ARBITRAGEHOF

Arrest nr. 38/91 van 5 december 1991

Rolnummers : 227 en 230

Inzake : de beroepen tot vernietiging van artikel 8, § 1, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 februari 1990 "relatif aux bâtiments scolaires de l'enseignement non universitaire organisé ou subventionné par la Communauté française", (betreffende de schoolgebouwen van het niet-universitair onderwijs georganiseerd of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap), ingesteld door de v.z.w. "Conseil central de l'enseignement primaire catholique" en door de v.z.w. "Centre scolaire St. Michel".

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters I. Pétry en J. Delva, en de rechters J. Wathelet, D. André, F. Debaedts, L. De Grève, K. Blanckaert, L.P. Suetens, M. Melchior, H. Boel, L. François en P. Martens, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter I. Pétry,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp

Bij twee verzoekschriften, bij het Hof ingediend bij op 12 en 19 juli 1990 ter post aangetekende brieven, stellen de v.z.w. "Conseil central de l'enseignement primaire catholique", en de v.z.w. "Centre scolaire Saint-Michel" beroep in tot vernietiging van artikel 8, § 1, van het decreet van de Franse Gemeenschaps van 5 februari 1990 "betreffende de schoolgebouwen van het niet-universitair onderwijs georganiseerd of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap"

II. Rechtspleging

Bij beschikking van 13 juli 1990 en van 20 juli 1990 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

In elk van de twee zaken hebben de rechters-verslaggevers geoordeeld dat er geen reden was tot toepassing van de artikelen 71 en volgende van de voormelde organieke wet van 6 januari 1989 op het Hof.

Van elk van de beroepen is kennis gegeven conform artikel 76 van de organieke wet bij op 27 september 1990 ter post aangetekende brieven, op 28 september 1990 aan de geadresseerden ter hand gesteld.

De bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven berichten zijn in het Belgisch Staatsblad van 29 september 1990 bekendgemaakt.

De v.z.w. "Enseignement provincial et communal - Conseil des pouvoirs organisateurs de l'enseignement officiel neutre subventionné" (afgekort C.P.E. - O.N.S.), met zetel te Brussel, Hallestraat 13, woonplaats kiezend op het kantoor van Mr. P. Slachmuylder, advocaat, Defacqzstraat 78-80 bus 1, te 1050 Brussel, heeft bij op 29 oktober 1990 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

De gemeente Ans, Esplanade de l'Hôtel communal, 1, te Ans, de gemeente Flémalle, Hôtel de ville, Grand-Route, 287, te Flémalle-Haute, de gemeente Grâce-Hollogne, rue de l'Hôtel communal, 2, te Grâce-Hollogne, de gemeente Herstal, place Jean Jaurès, 1, te Herstal, de gemeente Seraing, place communale, 1, te Seraing, de gemeente Soumagne, avenue de la Coopération, 38, te Soumagne, hebben bij op 29 oktober 1990 ter post aangetekende brief een gemeenschappelijke memorie ingediend.

De Franse Gemeenschapsexecutieve heeft bij verzoekschriften die met op 30 oktober 1990 ter post aangetekende brieven zijn overgezonden, om een termijnverlenging verzocht voor het indienen van een memorie in beide zaken.

Bij beschikkingen van 5 november 1990 heeft de voorzitter van het Hof die termijn tot 14 december 1990 verlengd.

Bij beschikkingen van 28 november 1990 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest in beide zaken moet worden gewezen tot 19 juli 1991 verlengd.

De Franse Gemeenschapsexecutieve heeft bij op 13 december 1990 ter post aangetekende brieven in beide zaken een memorie ingediend.

Afschriften van de memories zijn doorgezonden conform artikel 89 van de organieke wet bij op 20 december 1990 ter post aangetekende brieven, op 21, 24 en 27 december 1990 aan de geadresseerden ter hand gesteld.

Bij beschikkingen van 16 januari 1991 is rechter P. Martens aangewezen als lid van de zetel in beide zaken ingevolge de aanwijzing van Mevrouw I. Pétry als Voorzitter.

Ingevolge de beraadslaging van het Hof op 22 januari 1991 wordt rechter P. Martens verslaggever in de zaken

ingeschreven onder de nummers 227 en 230.

Elk van de verzoekende partijen heeft een memorie van antwoord overgezonden bij op 25 januari 1991 ter post aangetekende brieven.

De v.z.w. "Enseignement provincial et communal" heeft in beide zaken bij op 23 januari 1991 ter post aangetekende brieven een memorie van antwoord ingediend.

De gemeenten Ans, Flémalle, Grâce-Hollogne, Herstal en Seraing hebben bij een op 18 januari 1991 ter post aangetekende brief een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 6 februari 1991 heeft het Hof de onder de nummers 227 en 230 ingeschreven zaken samengevoegd.

Voorzitter I. Pétry heeft de zaken aan het Hof, in voltallige zitting verenigd, voorgelegd bij beschikking van dezelfde datum.

Bij beschikking van 2 juli 1991 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen tot 12 januari 1992 verlengd.

Bij beschikking van 18 september 1991 heeft het Hof beslist dat de zaak in gereedheid was en de terechtzitting op 10 oktober 1991 vastgesteld.

Van die beschikking en de beschikking tot samenvoeging is aan de partijen kennis gegeven, die, evenals hun advocaten, van de datum van terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 20 september 1991 ter post aangetekende brieven die op 23 en 24 september 1991 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Op de terechtzitting van 10 oktober 1991 :

- zijn verschenen :
de verzoekende partijen, de v.z.w. "Conseil central de l'enseignement primaire catholique" en de v.z.w. "Centre scolaire St. Michel", vertegenwoordigd door Mr. J. Bourtembourg, advocaat bij de balie te Brussel ;
de v.z.w. "Enseignement provincial et communal", vertegenwoordigd door Mr. P. Slachmuylder, advocaat bij de balie te Brussel ;
de gemeenten Ans, Flémalle, Grâce-Hollogne, Herstal en Seraing, vertegenwoordigd door Mr. J. Oosterbosch, advocaat bij de balie te Luik ;
de Franse Gemeenschapsexecutieve, vertegenwoordigd door Mr. J. Kirkpatrick, advocaat bij het Hof van Cassatie en door Mr. V. Thiry, advocaat bij de balie te Luik ;
- hebben de rechters P. Martens en L. De Grève

verslag uitgebracht ;

- zijn voornoemde advocaten gehoord ;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van de organieke wet van 6 januari 1989 betreffende het gebruik van de talen voor het Hof.

III. De bestreden decreetsbepaling

Het decreet van 5 februari 1990 betreft alle schoolgebouwen van het door de Franse Gemeenschap ingerichte of gesubsidieerde niet-universitaire onderwijs.

Hoofdstuk I (artikelen 1 tot 3), getiteld "Algemene bepalingen", somt de voorwaarden op waaraan de onderwijsinstellingen moeten voldoen en de normen waaraan de werkzaamheden moeten beantwoorden willen de subsidies worden toegekend.

Hoofdstuk II (artikelen 4 tot 6) handelt over de schoolgebouwen van het onderwijs van de Gemeenschap.

Hoofdstuk III (artikelen 7 tot 9) handelt over de schoolgebouwen van het gesubsidieerd officieel onderwijs. Artikel 8, § 1, de bestreden bepaling, luidt als volgt :

"Het Fonds voor Schoolgebouwen van het gesubsidieerd officieel onderwijs heeft als opdracht de aankoop en de bouw, de moderniserings-, uitbreidings- en geschiktmakingswerken, alsook de eerste uitrusting van de gebouwen bestemd voor de gesubsidieerde officiële onderwijsinrichtingen, psycho-medisch-sociale centra of internaten te subsidiëren ten belope van 60 %.

Het subsidieerbaar bedrag mag forfaitair worden vastgesteld overeenkomstig de bij besluit van de Executieve bepaalde regels".

Paragraaf 3, b), van artikel 8 bepaalt ondermeer dat het Fonds voor schoolgebouwen van het gesubsidieerd officieel onderwijs voor de jaren 1990 tot en met 1994 over een jaarlijkse dotatie beschikt van 550 miljoen ten laste van de begroting van de minister van onderwijs, onderzoek en vorming.

Hoofdstuk IV (artikelen 10 tot 13) handelt over de schoolgebouwen van het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 10 roept een Waarborgfonds in het leven, dat door artikel 11, § 1, belast wordt met het waarborgen van de

terugbetaling van kapitaal, interesten en bijhorende onkosten van de leningen die door de instellingen van de twee gesubsidieerde onderwijsnetten zijn aangegaan voor hun behoeften aan schoolgebouwen; het Fonds krijgt ook als opdracht hun voor dezelfde leningen rentesubsidie toe te kennen gelijk aan het verschil tussen 1,25 % en de te betalen rente.

Paragraaf 4 van hetzelfde artikel bepaalt het maximumbedrag van de leningen die kunnen worden gewaarborgd :

- voor het vrije net, 1.180 miljoen in 1990 en 1.000 miljoen voor elk van de jaren 1991 tot en met 1994;

- voor het provinciale en gemeentelijke net, 320 miljoen voor elk van de jaren 1990 tot en met 1994.

De andere bepalingen handelen over het bestuur (artikel 12) en de ontvangsten (artikel 13) van het Waarborgfonds.

Hoofdstuk V, getiteld "Overgangs-, opheffings- en slotbepalingen" (artikelen 14 tot 16) heft in artikel 13, wat de Franse Gemeenschap betreft, de bepalingen op van de wet van 29 mei 1959 betreffende de schoolgebouwen.

IV. *In rechte*

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

De ontvankelijkheid van de beroepen

A.1.1. *De v.z.w. "Conseil central de l'enseignement primaire catholique", verzoekende partij in de zaak met rolnummer 227, heeft tot doel "het begunstigen, steunen en ontwikkelen van het katholiek onderwijs en zijn werk". Ten aanzien van dat doel beweert de v.z.w. "dat zij doet blijken van het vereiste belang om een beroep tot vernietiging in te stellen van een norm die, wat de financiering van de scholenbouw betreft, het officieel gesubsidieerd onderwijs in aanzienlijke mate boven het katholiek gesubsidieerd onderwijs bevoorrecht". De v.z.w. voegt daaraan toe dat de vernietiging van de bestreden norm de gelijkheid tussen de twee gesubsidieerde onderwijsvormen zal herstellen en dat de Franse Gemeenschapsraad een nieuwe norm zal kunnen of moeten vaststellen met inachtneming van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, zodat de verzoekende partij een gunstiger behandeling ten deel zal kunnen vallen.*

A.1.2. *De Franse Gemeenschapsexecutieve en de tussenkomende partijen, die naar de rechtspraak van het Arbitragehof verwijzen met betrekking tot de ontvankelijkheid van het beroep van een v.z.w. wat het aantonen van hun belang betreft, vragen de verzoekster aan te tonen dat het doel van de vereniging verschillend is van het algemeen belang, dat*

het werkelijk wordt nagestreefd en dat de v.z.w. in verleden en heden een duurzame activiteit aan de dag legt.

A.1.3. Als antwoord daarop wijst de verzoekster op het maatschappelijk doel dat zij nastreeft, namelijk de inrichting, de verdediging en de bevordering van het katholiek onderwijs, op het feit dat zij sinds 1911 bestaat, en op haar structuur, organisatie en activiteiten. Zij vestigt er de aandacht op dat zij in permanent contact staat met de voor onderwijs verantwoordelijke leden van de Executieve. "Zoals het de Executieve bekend is, is zij werkelijk, duurzaam en sedert lang actief" en, aldus de v.z.w., hoewel haar doel betrekking heeft op het algemeen belang, staat het niettemin los ervan.

A.1.4. De v.z.w. "Centre scolaire Saint-Michel", verzoekende partij in de zaak met rolnummer 230, heeft tot maatschappelijk doel "de christelijke opvoeding in alle vormen, van de jongeren en volwassenen, in samenwerking met de sociteit van Jezus". Haar statuten bepalen : "zij behartigt de schoolopleiding, alsmede de sociale, godsdienstige, culturele, wetenschappelijke vorming en sportopleiding enz..., in het raam en overeenkomstig de doelstellingen van het katholiek onderwijs en de pedagogie van de Compagnie van Jezus" (vrije vertaling).

De ontvankelijkheid van haar beroep wordt niet betwist.

B.1.1. Door het doel dat zij nastreeft doet de verzoekende partij, de v.z.w. "Conseil central de l'enseignement primaire catholique" blijken van een collectief belang dat zich zowel van het algemeen belang als van het individuele belang van haar leden onderscheidt. Zij toont genoegzaam aan dat zij actief is en, wat het door haar nagestreefde doel betreft, dat zij bij de vernietiging van de bestreden bepaling belang heeft.

De norm waartegen de v.z.w. "Centre Scolaire Saint-Michel" opkomt raakt de materiële belangen van de v.z.w. rechtstreeks.

B.1.2. De twee verzoekende partijen hebben stukken overgelegd waaruit blijkt dat de beslissing om de beroepen in te stellen door hun desbevoegde organen regelmatig is genomen.

De beroepen zijn ontvankelijk.

De ontvankelijkheid van de tussenkomsten

A.2.1. De verzoekende v.z.w.'s werpen ten aanzien van de tussenkomende partijen de volgende excepties op :

a) Met betrekking tot de gemeente Soumagne is geen besluit van een van haar organen houdende de beslissing tussen te komen in de beroepen overgelegd.

b) De gemeenten Flémalle, Herstal en Seraing hebben geen dergelijke besluiten van hun gemeenteraden neergelegd; hun colleges van burgemeester en schepenen hebben de beslissing genomen tussen te komen, terwijl volgens artikel 270, tweede lid, van de nieuwe gemeentewet de raden dat hadden moeten doen.

c) De gemeenten Grâce-Hollogne en Ans leggen alleen maar brieven over waarin van de beslissing, respectievelijk van het "schepencollege" en "de gemeente" gewag gemaakt wordt; er is geen uittreksel van een besluit overgelegd.

d) De verzoekende partijen verklaren niet te weten of de v.z.w. "Enseignement provincial et communal - C.P.E.O.N.S." het uittreksel van de besluiten tot tussenkomst van haar desbevoegde organen heeft neergelegd.

B.2.1. Met uitzondering van de gemeente Soumagne hebben de tussenkomende gemeenten ieder het besluit meegedeeld waarbij hun gemeenteraad aan hun college de vereiste machtiging heeft gegeven.

B.2.2. De tussenkomst van een gemeente bij het Arbitragehof is volgens de artikelen 123, 8°, en 270 van de nieuwe gemeentewet een vordering in rechte die door het college van burgemeester en schepenen met machtiging van de gemeenteraad wordt ingesteld. De tussenkomst is ambtshalve niet ontvankelijk indien die machtiging niet uiterlijk tegen het sluiten van de debatten voor het Hof is overgelegd.

De tussenkomende gemeenten doen blijken van hun belang door het feit dat zij gesubsidieerde officiele scholen inrichten. Door de vernietiging van de bestreden bepaling zouden hun materiële belangen kunnen worden aangetast.

Bijgevolg zijn de tussenkomsten van de gemeenten Flémalle, Seraing, Grâce-Hollogne, Herstal en Ans ontvankelijk. De tussenkomst van de gemeente Soumagne is niet ontvankelijk.

B.2.3. Enkel in de zaak 227 heeft de v.z.w. C.P.E.O.N.S. kennis gegeven van een verklaring van haar voorzitter waarbij is besloten een memorie tot tussenkomst bij het Hof in te dienen, maar zij heeft geen beslissing tot tussenkomst van haar desbevoegd orgaan overgelegd, terwijl volgens artikel 29 van haar statuten "de rechtsvorderingen van de vereniging zowel in de aanleg als in het verweer, in naam van de raad van bestuur worden gevoerd, ter benaarstiging van de voorzitter" (vrije vertaling). De uitdrukking "ter benaarstiging van" is geen synoniem van "op vordering van" maar duidt uitsluitend de natuurlijke persoon aan die belast is er op toe te zien dat de vordering waartoe door de raad van bestuur is besloten voor het bevoegde rechtscollege wordt gebracht.

De vertegenwoordiging van de vereniging kan door haar voorzitter worden waargenomen, maar de beslissing tot tussenkomst kan enkel door haar raad van bestuur worden genomen. Aangezien geen beslissing van de raad van bestuur is overgelegd, is de tussenkomst niet ontvankelijk.

Ten gronde

A.3.1. Tot staving van hun vernietigingsberoep voeren de verzoekende partijen als enig middel aan

"schending van de artikelen 6, 6bis en 17, §4, 17, §1, tweede lid, van de Grondwet, in zoverre de bestreden norm bepaalt dat de aankoop, de bouw, de moderniserings-, uitbreidings-, en geschiktmakingswerken, alsook de eerste uitrusting van de gebouwen bestemd voor de gesubsidieerde officiële onderwijsinstellingen, psycho-medisch-sociale centra of internaten gesubsidieerd worden ten belope van 60 p.c., terwijl met betrekking tot dezelfde investeringen enkel een rentesubsidie en een terugbetalingswaarborg voor de aangegane leningen bestaat wanneer zij bestemd zijn voor de onderwijsinstellingen, psycho-medisch-sociale centra of internaten van het gesubsidieerd vrij onderwijs, terwijl de grondwettelijke regels van de gelijkheid van de Belgen, van niet-discriminatie, van de gelijkheid van de leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen voor de wet niet uitsluiten dat een verschil in behandeling wordt gemaakt volgens bepaalde categorieën van personen, voor zover evenwel voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, die in het licht van het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm moet worden beoordeeld,

terwijl het behoren van een gesubsidieerde onderwijsinstelling tot het vrije of officiële net geen criterium van onderscheid is dat objectief en redelijk kan worden verantwoord in het licht van de toe te stane investeringen in onroerend goed en terwijl, gelet op het gelijkheidsbeginsel, en ongeacht het doel waarop men zich beroept, de aangewende middelen hoe dan ook redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel, en terwijl de discriminatie, wat de investeringen in onroerend goed betreft, van de instellingen van het gesubsidieerd vrij onderwijs de keuzevrijheid van de ouders raakt."

A.3.2. De Franse Gemeenschapsexecutieve herinnert eraan dat het Schoolpact van 20 november 1958 elke subsidie van de Staat inzake scholenbouw uitsloot, het protocol van 4 april 1973 het begrip gelijkheid van de netten heeft ingevoerd en de wet van 11 juli 1973 in een financieringswijze heeft voorzien die, wat de essentie betreft, in het bestreden decreet is overgenomen. De Executieve beroept zich op de "verklarende nota" die aan het voorstel tot herziening van artikel 17 voorafgaat en wijst erop dat de Regering heeft verklaard dat zij zich op talrijke bepalingen van het schoolpact heeft geïnspireerd en dat zij meer dan één voor-

beeld heeft gegeven van objectieve verschillen tussen de twee onderwijsnetten. De Executieve vermeldt tal van passages uit de parlementaire voorbereiding, waaruit zij afleidt dat de grondwetgever zich op het begrip gelijkheid heeft gesignaleerd zoals uitgewerkt in hoofdstuk III van het Protocol van 4 april 1973, en stelt dat de grondwetgever aldus een "gezaghebbende uitlegging" van artikel 17 heeft gegeven die het Hof zou binden. De Executieve analyseert dan de verschillen inzake het eigendomsstelsel van de schoolgebouwen naargelang zij aan private rechtspersonen dan wel aan publieke overheden toebehoren. Op basis van het totale bedrag van de middelen die volgens haar berekeningen de twee netten ter beschikking staan komt de Executieve tot het besluit dat elk net in staat wordt gesteld zijn doel te bereiken, dat hierdoor de keuzevrijheid van de ouders wordt gewaarborgd en ten slotte dat de decreetgever er zorg voor heeft gedragen de schoolvrede, een hoger publiek belang, veilig te stellen.

A.3.3. De tussenkomende gemeenten, die de analyse van de Executieve bijvallen, onderstrepen dat zij niet evenzeer als de privaatrechtelijke inrichtende machten de mogelijkheid hebben gebruik te maken van leningen. Zij herinneren eraan dat zij verplicht zijn basisonderwijs in te richten terwijl de inrichtende machten van het vrij onderwijs daartoe niet zijn gehouden. Zij sommen de andere openbare nutsopdrachten op waaraan zij hun ontvangsten moeten besteden en wijzen op de verplichtingen die op hen rusten en op de controles die zij ondergaan inzake begroting. Subsidiar stellen zij dat artikel 8, § 1, van het decreet onlosmakelijk verbonden is met de artikelen 7 tot 13 en dat het beroep bij het Hof tot die bepalingen moet worden uitgebreid.

A.3.4. In hun memorie van antwoord ontkennen de verzoekende partijen dat de wil van de auteur van een tekst die niet duister is elders dan in de tekst zelf kan worden gezocht. De verzoekende partijen betwisten dat een grondwettelijke norm kan worden uitgelegd in het licht van een politiek akkoord of met behulp van de parlementaire voorbereiding, die vol staat met dubbelzinnige verklaringen en uiteenlopende opinies. De verzoekende partijen wijzen erop dat het Schoolpact een compromis is dat in een achterhaalde context tot stand is gekomen; van de schoolvrede wordt nergens in de Grondwet nog melding gemaakt. De gelijkheid kan volgens hen niet worden herleid tot het instandhouden van de vroegere verhoudingen, maar is de waarborg en de voorwaarde voor de uitoefening van de bij het nieuwe artikel 17 beschermde grondrechten. Uit een analyse van de cijfers in het decreet concluderen zij dat het vrij onderwijs benadeeld blijft en dat het, in ruimere mate dan het officieel onderwijs, een deel van zijn werkingstoelagen aan de terugbetaling van zijn leningen zal moeten besteden. De verzoekende partijen weerleggen de relevantie van de door de Executieve aangewende criteria. Ze zijn van oordeel dat de ongelijke behandeling die zij

aanvechten indruist tegen de keuzevrijheid van de ouders omdat het vrij onderwijs die keuzevrijheid niet onder dezelfde materiële voorwaarden als het officieel onderwijs kan waarborgen. De verzoekers betwisten ten slotte dat andere artikelen van het decreet met de bestreden artikelen onlosmakelijk zijn verbonden.

B.3.1. Artikel 8, § 1, van het bestreden decreet kent alleen aan de inrichtende machten van het gesubsidieerd officieel onderwijs een kapitaalsubsidie van 60 p.c. toe.

Artikel 11, § 1, dat op de terugbetalingswaarborg van de leningen en de rentesubsidies betrekking heeft, is op de inrichtende machten van het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs toepasselijk. Volgens paragraaf 4 van hetzelfde artikel is het maximumbedrag van de toegestane leningen : 1.180 miljoen in 1990, dan 1.000 miljoen tot en met 1994 voor het vrij onderwijs; 320 miljoen tot en met 1994 voor het provinciaal en gemeentelijk onderwijs.

B.3.2. De verzoekende partijen bestrijden uitsluitend artikel 8, § 1, van het decreet van 5 februari 1990. In principe zouden zij er geen belang bij hebben op te komen tegen een bepaling die een categorie bevoordeelt waartoe ze niet behoren en waarvan de vernietiging niet uit zichzelf zou meebrengen dat zij op dat voordeel aanspraak kunnen maken.

Toch blijkt uit de enkele omstandigheid dat de verzoekende partijen, ten gevolge van de vernietiging, een nieuwe kans zouden krijgen op een andere subsidieverdeling inzake schoolgebouwen, dat zij er belang bij hebben om slechts die bepaling te bestrijden.

B.3.3. Anders dan de tussenkomende partijen stellen moet het Hof het beroep uitsluitend onderzoeken in zoverre het tegen artikel 8, § 1, van het decreet is gericht, ook al zal, bij de beoordeling van de vraag of die bepaling discriminerend is, met het hele decreet alsmede met andere bepalingen betreffende de toelagen die door de Gemeenschap aan het door haar gesubsidieerde onderwijs worden toegekend, rekening kunnen worden gehouden.

B.3.4. Sedert de herziening van 15 juli 1988 bepaalt artikel 17 van de Grondwet :

"§ 1. Het onderwijs is vrij ; elke preventieve maatregel is verboden ; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen door de wet of het decreet geregeld.

De Gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders.

De Gemeenschap richt neutraal onderwijs in. De neutraliteit houdt onder meer in, de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van

de ouders en de leerlingen.

De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

§ 2. Zo een Gemeenschap als inrichtende macht bevoegdheden wil overdragen aan een of meer autonome organen, kan dit slechts bij decreet, aangenomen met een tweederde-meerderheid.

§ 3. Iedereen heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de Gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

§ 4. Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoorden.

§ 5. De inrichting, erkenning of subsidiëring van het onderwijs door de Gemeenschap wordt geregeld door de wet of het decreet".

B.3.5. Uit de eerste zin van paragraaf 4, juncto de eerste paragraaf van artikel 17 kan worden afgeleid dat de onderwijsgelijkheid de keuzevrijheid van de ouders waarborgt en dat zij niet belet, enerzijds, dat het door de Gemeenschap ingerichte onderwijs neutraal moet zijn en, anderzijds, dat de door de overheid ingerichte scholen een bijzondere taak vervullen wat betreft het onderricht in de verschillende in België erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer. In weerwil van dergelijke vereisten heeft de term "gelijkheid" in artikel 17 in beginsel dezelfde betekenis als in artikel 6 van de Grondwet.

B.3.6. Op grond van de tweede zin van paragraaf 4 kunnen de wet en het decreet in een "aangepaste behandeling" voorzien voor zover dat verantwoord is gelet op objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van elke inrichtende macht. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet met inachtneming van het doel en de gevolgen van de bestreden norm worden beoordeeld. Het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel geen redelijk verband van evenredigheid bestaat.

B.3.7. In de parlementaire voorbereiding van artikel 17

wordt vaak verwezen naar de in het Schoolpact en de wetten van 29 mei 1959, 11 juli 1973 en 14 juli 1975 erkende evenwichten, maar daaruit kan niet worden afgeleid dat artikel 17 enkel tot doel zou hebben gehad aan de in die bepalingen neergelegde beginselen grondwettelijke waarde te geven. Zoals de vierde paragraaf van artikel 17 uitdrukkelijk stelt, kunnen alleen objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, een onderscheiden behandeling verantwoorden. Een dergelijke behandeling zou er evenwel niet toe mogen leiden dat de vrijheid van onderwijs en de keuzevrijheid van de ouders die door de eerste paragraaf van artikel 17 worden gewaarborgd, in het gedrang worden gebracht. De enkele overweging dat een gedifferentieerde behandeling onder de vroegere wetgeving bestond, volstaat niet om vast te stellen dat zij op objectieve verschillen gegrond was en blijft. Integendeel, de nieuwe redactie van artikel 17 en de nieuwe bevoegdheid die de Grondwetgever bij artikel 107ter, § 2, 2°, van de Grondwet terzelfdertijd aan het Arbitragehof heeft toegekend duiden er ondubbelzinnig op dat het Hof de bestaanbaarheid van de onderwijswetgeving met artikel 17 van de Grondwet op dezelfde wijze dient te onderzoeken als het andere wetskrachtige normen aan de artikelen 6 en 6bis toetst.

B.3.8. Zodra echter objectieve verschillen bestaan die een verschillende behandeling kunnen verantwoorden kan de decreetgever zich op de maatregelen inspireren waarbij de nationale wetgever vóór de gelijktijdige herziening van de artikelen 59bis en 17 van de Grondwet de schoolvrede had tot stand gebracht.

Artikel 59bis, § 2, 2°, van de Grondwet, zoals het bij de herziening van 24 december 1970 was ingevoegd, reserveerde voor de bevoegdheid van de nationale wetgever ondermeer "wat betrekking heeft op de schoolvrede". Het wegvallen van dat voorbehoud bij de herziening van 15 juli 1988 betekent niet dat die doelstelling zou zijn prijsgegeven, maar dat voortaan elke Gemeenschap, waarvan de onderwijsbevoegdheden zijn uitgebreid, erop moet toezien dat de schoolvrede, zoals zij voortaan in artikel 17 van de Grondwet is verankerd, niet in het gedrang wordt gebracht.

B.3.9. Het eigendomsstelsel waaraan schoolgebouwen zijn onderworpen varieert naargelang van de inrichtende macht die er eigenaar van is. Immers, in het vrij gesubsidieerd onderwijs zijn schoolgebouwen eigendom van privaatrechtelijke rechtspersonen, terwijl zij in het officieel gesubsidieerd onderwijs aan publiekrechtelijke rechtspersonen toebehoren. Die eigen karakteristieken van twee categorieën van inrichtende machten leveren een "objectief verschil" op dat een "aangepaste behandeling" kan verantwoorden.

B.3.10. Het komt het Hof niet toe na te gaan of de door het decreet ingevoerde maatregelen opportuun of wenselijk

zijn. Voor zover die maatregelen met het nagestreefde doel niet onevenredig zijn en met de behoeften inzake schoolgebouwen objectief rekening houden, behoort de keuze van de meest geschikte financieringsmethodes tot de beoordelingsbevoegdheid van de decreetgever.

B.3.11. Door te kiezen voor een financiering die, wat het gesubsidieerd vrij onderwijs betreft, beperkt is tot de terugbetalingswaarborg van de leningen en tot rentesubsidies, waarbij weliswaar, net zoals in het verleden, een hoger leningsmaximum wordt toegestaan dan dat waarin voor het gesubsidieerd officieel onderwijs is voorzien, heeft de decreetgever een maatregel genomen die op een objectief en redelijk criterium rust en die, in de lijn van de schoolpactakkoorden, tot de instandhouding van de schoolvrede bijdraagt.

B.3.12. Voorts blijkt uit de debatten die aan het aannemen van het bestreden decreet voorafgingen dat de in artikel 11 vermelde cijfers, die de maximumwaarborg van de leningen van het vrij onderwijs hebben verhoogd in verhouding tot die van het officieel onderwijs, na een concreet onderzoek van hun respectieve behoeften werden vastgesteld, zoals die thans in de Franse Gemeenschap bestaan.

B.3.13. Hieruit blijkt dat de aangevochten maatregelen met objectieve verschillen rekening houden, dat zij met het door de decreetgever nagestreefde doel overeenstemmen en met de doelstellingen van de Grondwetgever niet onevenredig zijn.

B.3.14. Artikel 8, § 1, van het aangevochten decreet schendt noch artikel 6, noch artikel 6bis, noch artikel 17, § 4, noch artikel 17, § 1, eerste lid, van de Grondwet.

Om die redenen,

Het Hof

Verwerpt de beroepen.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof op de openbare terechtzitting van 5 december 1991.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

I. Pétry